

Svandammen.

Haqvin,

59 C Br.

National Library
of Sweden

EKMAN, Ernst
o

Roman
(So.)
(Br)
o

Haqvin.

Svandammen.

SÖLVESBORG.

Sölvesborgs-Postens Tryckeri-A.-B. 1908.

History

Memorandum

Vi hade varit rätt mycket tillsammans, äfven i hvarandras hem, men i mitt arbetsrum hade han aldrig förr kommit.

Jag vill, att mitt arbetsrum skall vara som fridlyst; icke blott så, att jag ej blir störd i mitt arbete, men att ingen obehörig får komma dit in i min närvaro eller frånvaro. Hälst skulle jag se, att där aldrig städades, så att jag kunde låsa dörren, när jag gick in eller ut. Kommer en person dit in i min närvaro, är det som om luften blefve förorenad, och det kan dröja dagar, innan jag åter känner mig hemmastadd. Och har någon varit där i min frånvaro, känner jag det i luften med förnimmelsen som hos en katthatare, hvilken anar en katt under någon möbel.

Jag trodde han skulle känna till det där, och efter som han talade, lät jag af höflighet dörren stå öppen, medan jag gick in i mitt arbetsrum att stoppa en pipa. Men han var så lifvad af sitt ämne, att han tanklöst följde efter

mig, och jag var så likgiltig för hans ord, att jag icke observerade, när han trädde genom dörren. Och när jag tändt min pipa och vände mig, stod han bakom mig.

Han hade tystnat och såg sig omkring som man gör i en okänd omgifning, tydligen en smula ängslig för att ha råkat in på förbjuden mark. Men med det olympiska lugn, som är mig eget i motgångar och olyckor, lät jag honom själf värdera sin brottslighet, medveten som jag var att min arbetsförmåga nu i alla fall var bruten för den dagen.

Hans blickar irrade oroliga kring likt fåglar som söka fäste. De flögo hastigt förbi bokhyllornas svarta och röda rader, ty han läste icke, dröjde ett ögonblick vid väggens anständiga kvinnobilder, och kastade sig så, som måsar, ned i det lilla akvariet med sin svandam till vänster om mitt skrifbord.

— A! sade han och böjde sig ned öfver den lilla miniatyrdammen med sina mossiga stränder, stenar och snöhvita porslinssvanor med blodröda näbbar. — A, något minne förmodligen, och ordnadt af kvinnohänder? sade han och stötte med fingret till en svangrupp, så att den seglade fram en bit med knappt märkbar krusning af det mörka vattnet.

— Ja, naturligtvis, sade jag. Här är nästan allting minnen och drömmar.

— Så, jaha. Mycket nätt, den där dammen, och rätt originell.

Han såg en stund på den och tycktes anse, att jag fått ett mycket lämpligt apropå att berättas, hvad minne den där dammen kunde gömma åt mig. Men så ryckte han plötsligen till.

— Kors i herrans namn! utropade han med öfverraskning, som om han sett sin dubbelgångare. Herregu? frågade han och såg på mig.

Jag rökade ett par bloss och afvaktade.

— Dessa vikarna och den där stenen, fortsatte han. Är — är det en kopia?

— Ja, sade jag.

— Men — från — by? Har du varit där?

— Jag var där i somras.

— Så, sade han, nu i alldeles lugn ton. Den där dammen har jag också ett minne från.

Och utan att invänta min uppmaning slog han sig nonchalant ned i soffan och tog en cigarr ur min låda. Med flit gaf jag honom inga tändstickor, och han tuggade på den torra cigarren, medan han talade.

— Du vet, hur den ligger, sade han, hur dess aflopp går under en af de mest trafikerade vägarna i parken, hvarför svanorna helst hålla

sig där nere vid bron, hungrande efter brödbitar. Men midt emot denna är äfven en bro, obetydligt trafikerad, dold som den är af lummiga träd å ömse sidor. Just därför gick jag på mina eftermiddagspromenader i parken helst öfver denna bro, och det roade mig särskildt att locka svanorna från den stora bron tvärs öfver dammen till denna vrå, där jag smulade sönder mitt kaffebröd till dem.

Ja, du vet ju, att jag låg där nere vid lasarettet ett år eller så, som underläkare. Jag hade haft rätt svårt att få en bostad efter mitt sinne, tyst och stilla, utan barn eller piano i närheten. Slutligen upptäckte jag en liten dubblett vid en afsides gata — jag tror att det icke fanns annat än präst- och lärareänkor i hela gården. Ofvanför mig bodde en gammal prostinna och jag hörde därifrån aldrig andra lifstecken än ett par kapitel ur bibeln, som gumman läste högt om söndagsförmiddagarna, samt ett par filtbetofflade trötta bens stapplande steg mot grafven. Jag välsignade gumman för hennes ömma fötter och ljuddämpande trasmattor och försjönk i lycksalighet öfver det, som man aldrig skall förhäfva sig öfver, nämligen en tyst och angenäm bostad. Jag anade icke stormen, då inga rimliga skäl funnos att vänta

vare sig barnskrik eller pianoklink i denna fridens boning.

Men stormen kom. En stilla smekande storm, som jag visst aldrig skulle sökt att afvärja. Det första jag en eftermiddag trädde in i mitt rum, studsade jag tillbaka för ett härligt klingande skratt; de tunna trossbottnarna gjorde, att jag icke genast kunde urskilja, om skrattet kom från det inre af mina rum eller från rummet ofvanför. Snart hade jag ju dock klart för mig att gumman där uppe fått besök af någon ung anförvant. Under det kaffekopparna skramlade, spelade den unga rösten oafbrutet med sin rena klang — en klang af det slag, du vet, som ögonblickligen sätter en eusling i godt humör, oafsedt hvad orden betyda. Det var väl hälsningar hemifrån och hela släktens nyare krönika som nu rullades upp för den gamla tanten. Då och då stack gumman med sin hessa låga stämma in någon fråga eller kommentar, men för öfrigt fortfor den sprundlande rösten oafbrutet.

Det var omöjligt att besluta mig för att blifva ond öfver denna unga flickas högst störande uppträdande, ehuru jag till min bestörtning sedan hörde hennes röst hvarenda dag. Jag förstod snart, att flickan bodde däruppe och fick desslikes veta, att hon hade någon slags anställ-

ning på något bankkontor. Det var väl emedan hon måste sitta tyst och addera siffror hela förmiddagen, som den gamlas och min ro måste bli störd på eftermiddagen. Men ehuru jag led af denna klang af ungdom därofvänifrån, fann jag ett utomordentligt behag däri. Jag vande mig ovanligt hastigt därvid, och det hade icke gått långt, innan jag helt visst skulle blifvit betydligt förargad öfver att icke ha den där musiken att förarga mig öfver. Ganska mycket af hvad hon sade, kunde jag ej undgå att uppfatta. Särskildt minns jag en gång, när kaffet var drucket och gumman antagligen låtit förstå, att hon ville hvila en stund. Jag såg så tydligt för mig, hur olyckligt flickan forskade kring rummet efter någon sysselsättning. Så fick hon plötsligen en idé och utbrast med hevreka-glädje:

— Har tant ingen bok?

Gumman släppte lös ett dämpadt skratt.

— Nej, gunås, om du inte vill ha postiljan.

Så blef det tyst däruppe. Men mina ögon foro öfver de tungt belastade hyllorna i mitt bokskåp och det halfva dussin af vårstodens böcker, som just den muntra rösten däruppe hindrat mig att läsa. Herregud, hvarför kom hon inte ner och knackade på min dörr!

I en småstad känner man hvarandra, innan man råkats, och när vi mötts några gånger i förstugan, var jag besluten att snart börja hälsa. Hon var som hennes stämma. Ganska kraftigt byggd för sina aderton, nitton år, med ett ljusst, öppet ansikte, klara blå ögon, uppstruket hår och en präktig uppvikt fläta. Läpparna voro fylliga och midjan frestande.

Sådan hade jag ett par gånger mött henne i förstugan, då jag en eftermiddag, vid min promenad i parken, såg hennes retande gestalt lutad mot räcket af den lilla undangömda bron vid svandammen. Äfven om jag icke haft några skorpor med mig, hade jag bestämdt stannat bredvid henne. Hon hade intet att gifva svanorna som redan började att blifva otåliga och göra min af att icke vilja låta sig gäckas längre. De kastade då och då en blick mot bron och seglade i allt större och större bågar där framför. Då lät jag min första skorpbitt falla, och det blef en kappsegling fram till den. Flickan hade icke alls visat sig märka min närvaro men nu vände hon samtidigt med de åter samlade svanorna sina vackra ögon mot mig, och alla dessa smidiga, kvinnliga varelser bådo på en gång:

— Du som har, gif oss mer, mer!

Och jag gaf, så länge mitt förråd räckte, och vi hade roligt alla.

På så sätt blefvo vi bekanta. Hur en bekantskap utvecklar sig, är intet att tala om. Hon var lika mycket främling i staden som jag, vi bodde i samma hus och hade båda i regel eftermiddagarna lediga. Hon hade ej nog af att sällskapa med den gamla tanten, och jag kunde ej känna mig tillfredsställd af att ligga på min soffa och höra hennes stämma klinga på andra sidan taket. Hon var ingen tillgjord fjolla, som höll på sin värdighet och med sitt rätt kvinnliga väsen satte hon sig dock öfver konvenansen. Och naturligtvis hade jag alls ingen plikt att uppträda med någon större hänsyn, en sak, som för öfrigt aldrig har generat mig.

Efter en vecka med promenader i parken och utbyte af tankar, som ingen af oss tänkt, satt hon utan vidare i min soffa och rökte cigarett och allt var precis som det skulle vara. Herregu, vi kunde väl inte gå i parken eller på gatorna hela dagarna och inte ville jag göra hennes tants bekantskap. Att i sitt eget rum vara ensam med en främmande kvinna gifver en känsla af makt och välbefinnande, och kvinnan själf känner nog situationens poesi.

Det är leken med elden, som alltid är rolig att leka.

Till en början var det blott för att hvila en halftimma och röka en cigarrett som hon efter någon promenad följde med in till mig. Men så en afton, då vi icke gjort upp om någon promenad och ej heller träffats på dagen, kom hon ned till mig. Hon knackade ej på dörren, kanske för att ej väcka obehörigas uppmärksamhet men skramlade, för att anmäla sig, en smula med nyckeln, innan hon öppnade. Jag hade tagit af mig krage och manchetter och stod i tofflor och med rykande långpipa, när hon trädde in. Det roade henne synbart, och jag sade henne rent ut, att jag ej ansåg mig behöfva bedja om ursäkt för att hon öfverraskade mig.

Nej vars, mig brydde hon sig icke alls om, det var en bok hon ville låna att fördrifva tiden med, helst någon farlig.

Ja, nog hade jag farliga böcker alltid; på den tiden var nästan hvarenda bok, som kom ut, farlig för unga flickor. Det var dunkelt borta vid bokskåpet, och jag tände en lampa. Vi ställde oss båda att mönstra ryggarna och läste länge och väl de olika titlarna och namnen. Hon stod framför mig och såg upp mot de högre hyllorna, så att hennes hufvud kom att luta

något bakåt. Hennes hår glänste i lampskenet, och den hvita, långt ifrån magra halsen väckte mina känslor. Plötsligen brydde vi oss alls icke om att läsa boktitlarna längre, men kvarstodo i samma ställning som förut. Då lade jag min hand på hennes hjässa, strök ett par gånger däröfver och drog henne så i flätan, att ansiktet blef vändt mot taket; jag böjde mig ned och såg in i hennes strålande, fuktiga ögon; därefter kysste jag henne i denna ställning.

Han gjorde ett kort uppehåll. Därpå fortsatte han:

Inte behöfver det inverka på följderna antingen man står bakom en flicka, när man kysser henne för första gången, eller man har henne i knät. Det skulle i alla händelser förr eller senare utvecklat sig därhän. Följden blef, som du kan förstå, kärlek, för henne en allt uppslukande kärlek, för mig ett af de angenämaste förhållanden jag haft. Det var en lycka, som hon stal sig, som hon måste smyga sig till med de tystaste fjät och med risk af allt. Jag vet aldrig någonsin att vi talade om äktenskap, och hvad skulle det ha tjänat till? Själf var jag allt annat än hågad att binda mig, och vi tyckte båda att det var bra som det var så länge. Tiden gick — det är märkvärdigt hvad en viss

tid går ovanligt fort — vintern kom och våren. Då bekände hon för mig, hvad jag länge fruktat, innan jag for upp till mitt hem. Tanklös och lättsinnig for jag, efter att blott ha lofvat skriva och uppmanat henne att underrätta mig om allt. Att skriva bref är mera för kvinnan än för oss; det är det område där hon skall gifva och vi taga, på alla andra är det tvärt om. Det blef naturligtvis så, att jag slarfvade med svaren och när jag blott hade ett par veckor kvar för återresan, ansåg jag det lönlöst att alls skriva. Hennes bref däremot voro ganska täta och stundom fulla af glöd, stundom helt skälmska. Jag minns icke nu rätt hvad hon skref, jag brände brefven sedan, men ännu en vecka innan jag reste hemifrån hade jag bref från henne. Hon var då helt upprörd och undrade, om jag öfver hufvud skulle komma tillbaka, eller om jag bara narrats, eftersom jag aldrig skref; snart kunde hon ej längre stanna där, vi måste rådgöra om saken.

Naturligtvis kunde det ej falla mig in att skriva, när jag skulle komma själf om en vecka. Jag läste mina tidningar, räknade öfver mina pekunier och gjorde förslag för framtiden. Och när jag for, hade jag med mig en god lösning af frågan.

Men vid framkomsten möttes jag af en kolossal skandal, den största i mitt lif. Hvem tror du låg i bårhuset, uppdragen ur svandammen, om inte just hon, som jag nu talat om. Brr . . . Var det något att gå och dränka sig för!

Han stannade och såg på den fortfarande otända cigarren.

Ja, hvad hade jag att göra? Jag skaffade mig ytterligare en veckas ledighet och for bort. Inte ville jag vara med om obduktionen. Jag visste ju så väl, hvad den skulle bringa i dagen.

Han reste sig upp och sträckte på sig som efter en slummer.

— Och det säger du så utan vidare? sade jag.

— Ja, tja!

Han ryckte på axlarna.

